

Sygn. akt **VI RCa 62/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Lech Dłuski

Sędziowie: SO Jolanta Biernat-Kalinowska

SR del. do SO Jolanta Litwinowicz (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2015 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. W.**

przeciwko **małoletniej K. W.** reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową K. M.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji małoletniej pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 30 grudnia 2014 roku

sygn. akt III RC 727/14

I. Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że obniżą kwotę alimentów do 500 złotych podwyższa do kwoty 600 (sześćset złotych) miesięcznie, poczynając od 10 marca 2015 roku.

II. W pozostałej części apelację oddala.

III. Koszty procesu za instancję odwoławczą wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI RCa 62/15

UZASADNIENIE

Powód M. W. wniósł o obniżenie alimentów na rzecz małoletniej pozwanej K. W. z kwoty 800 zł do kwoty 500 zł miesięcznie. W uzasadnieniu wskazał, że jego obecne zarobki wynoszą około 1200 zł netto miesięcznie i nie pozwalają na płaćenie alimentów w dotychczasowej wysokości. Powód po powrocie z A. nie znalazł legalnej pracy w dotychczasowym zawodzie i podjął zatrudnienie jako instalator sieci komputerowych. Poziom dochodów z trudem pozwala mu na utrzymanie się, w czym wspiera go obecna partnerka życiowa. W ocenie powoda potrzeby pozwanej nie są wyższe niż 930 zł miesięcznie. Matka pozwanej ma większe od powoda możliwości zarobkowe gdyż zna biegle język angielski, ma też wiedzę z zakresu ekonomii. Powyższe okoliczności powodują, że dotychczasowe alimenty powinny być obniżone.

Działająca w imieniu małoletniej pozwanej, jej matka K. M. wniosła o oddalenie powództwa. Podniosła, że zarobki powoda wskazane w pozwie nie są wiarygodne. Jego możliwości zarobkowe są zaś znacznie wyższe. Matka powódki studiuje zaocznie aby podnieść kwalifikacje i są to studia płatne. Nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie ze swoich dochodów z pracy i korzysta ze wsparcia matki. Powód poza alimentami w żaden sposób nie przyczynia się do utrzymania pozwanej i nie utrzymuje z nią kontaktu.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 r. obniżył alimenty zasądzone od powoda na rzecz małoletniej pozwanej z kwoty 800 zł do kwoty 500 zł miesięcznie z dniem 1 stycznia 2015r., w pozostałej części powództwo oddalił. Koszty procesu między stronami wzajemnie zniósł.

Sąd ten ustalił, że:

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 9 sierpnia 2013r. w sprawie III RC 1192/12 zasądzone od powoda na rzecz małoletniej pozwanej alimenty w wysokości 800 zł miesięcznie. W dacie wyrokowania sytuacja stron przedstawiała się następująco : K. M. zamieszkiwała wraz z pozwaną u swojej matki w O.. Matka pozwanej przed wyjazdem do A. studiowała w G. ekonomię, studia te jednak przerwała po trzech latach. W A. pracowała jako kelnerka. Po powrocie do Polski podjęła staż w Urzędzie (...) w O. i zarabiała 950 zł miesięcznie. Wszelkie koszty utrzymania mieszkania ponosiła jej matka - T. M.. Matka pozwanej podjęła studia zaoczne w O., na kierunku pedagogika. Była na pierwszym roku studiów zaś czesne w wysokości 1750 zł za semestr pokryła jej matka. Matka pozwanej studiowała w systemie zaocznym z zajęciami w co drugi weekend. Małoletnia K. W. uczęszczała do prywatnego przedszkola (...) w O., za które miesięczna opłata wynosiła 570 zł. Była zdrowa. Powód M. W. z zawodu jest stolarzem. Od 2002r. przebywał za granicami Polski. Od kilku lat mieszkał i pracował w L.. Prowadził tam usługi na zasadzie samozatrudnienia jako malarz i dekorator wnętrz. Poza córką nie miał innych osób na utrzymaniu. Jak wynikało z oświadczenia biura księgowego, które go obsługiwało, w roku podatkowym 2012-2013 osiągnął dochód w wysokości 9026 funtów (...) Powód wynajmował pokój, za który płacił 120 funtów tygodniowo. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 8 stycznia 2014r. w sprawie VI RCa 308/13 wyżej wymieniony wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie został zmieniony jedynie w zakresie daty początkowej płatności zasądzonych alimentów. Apelacje stron co do wysokości alimentów zostały zaś oddalone. Stan faktyczny w chwili orzekania przez Sąd II instancji był o tyle odmienny, że powód powrócił do Polski i był osobą bezrobotną. Obecnie powód mieszka w miejscowości M. koło W.. Zamieszkuje u swojej aktualnej partnerki D. O.. Od marca 2014r. podjął pracę w firmie (...) - serwis (...) jako instalator sieci komputerowych oraz okablowania. Jego zarobki wynoszą 1680 zł brutto. Innych źródeł dochodu nie posiada. Prowadzona jest egzekucja alimentów na rzecz małoletniej pozwanej. Powód nie ma majątku zaś wszelkie koszty utrzymania mieszkania ponosi jego obecna partnerka. Jest ona z zawodu grafikiem i zarabia około 2700 zł miesięcznie. Powód ma około 13.000 zł zadłużenia. Małoletnia pozwana K. W. nadal mieszka z matką K. M. u jej matki a swojej babci. Uczęszcza do przedszkola, za które miesięczne stałe opłaty wynoszą od 250 do 300 zł. Matka pozwanej pracuje na pełny etat jako opiekunka dzieci w Klubie (...) i podobnie jak powód otrzymuje wynagrodzenie 1680 zł brutto miesięcznie. Kontynuuje studia pedagogiczne i spodziewa się uzyskać licencjat w maju 2015r. Opłata za semestr wynosi 2100 zł. K. M. dokłada się do kosztów utrzymania mieszkania jej matki przekazując jej około 300 zł miesięcznie. Majątku ani dodatkowych dochodów nie posiada. Powód nadal nie utrzymuje żadnego kontaktu z córką. Zdaniem Sądu Rejonowego roszczenie powoda zasługiwało w dużej mierze na uwzględnienie. Podstawą prawną powództwa jest art. 138 kro, zgodnie z którym zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego można domagać się w razie zmiany stosunków. Przez zmianę stosunków rozumieć należy każde istotne zwiększenie lub zmniejszenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego albo usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub istotną zmianę w zakresie możliwości zaspokajania potrzeb własnymi siłami. Oznacza to, iż rozstrzygnięcie wymaga w pierwszej kolejności porównania stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się ostatniego wyroku dotyczącego obowiązku alimentacyjnego ze stanem istniejącym w chwili obecnej. Przez określenie możliwości zarobkowe i majątkowe należy rozumieć nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane lecz także te zarobki, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki. Orzekając alimenty w dotychczasowej wysokości Sąd Rejonowy w Olsztynie kierował się dochodami i możliwościami zarobkowymi powoda w czasie gdy przebywał on na emigracji zarobkowej w A.. Sąd II instancji

wyszedł natomiast z założenia, że powód nawet po powrocie do Polski będzie w stanie osiągać przynajmniej podobne dochody prowadząc działalność w sektorze budowlanym. Po upływie roku można było dokonać weryfikacji wspomnianych założeń opierając się o nowy stan faktyczny. Argumenty powoda zdaniem Sądu Rejonowego są o tyle przekonujące, że rzeczywiście zasługuje na zrozumienie chęć pracy w sposób w pełni legalny wraz ze związanym z tym zabezpieczeniem społecznym w sytuacji gdy wspomniany sektor budowlany opiera się w dużej mierze na ustnych zleceniach, które określonych praw ubezpieczeniowych nie rodzą. Powód miał dość wąski zakres specjalizacji, to jest malowanie i dekorowanie wnętrz. Popyt na tego typu usługi w Polsce, kraju znacznie biedniejszym niż A. jest także proporcjonalnie mniejszy. Stąd też nie można skutecznie zarzucić powodowi, że nie wykorzystuje dostępnych mu możliwości zarobkowych. Zdecydował się na przekwalifikowanie licząc na rozwój zawodowy w nowej dziedzinie. Uczy się nowego zawodu i ma nadzieję, że w przyszłości jego dochody wzrosną. Okolicznością przyznaną jest to, że osoba zatrudniająca powoda jest z nim blisko związana. Nie można jednak wysnuć z tego automatycznie wniosku co do wątpliwej wiarygodności umowy o pracę i wskazanego tam wynagrodzenia. Stąd też Sąd doszedł do przekonania, że możliwości płatnicze i zarobkowe powoda zmalały na tyle, że nie jest on w stanie płacić alimentów w dotychczasowej wysokości. Potrzeby małoletniej pozwanej pozostały na zbliżonym poziomie, co więcej zmalała znacząco opłata za przedszkole. Matka pozwanej osiąga także wyższe dochody niż poprzednio.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo o obniżenie alimentów, natomiast celem złagodzenia konsekwencji obniżenia alimentów orzekł, że alimenty zostaną obniżone z datą zbliżoną do daty wyrokowania oddalając powództwo w części domagającej się obniżenia alimentów od daty wniesienia pozwu. Sąd Rejonowy kierował się przy tym także względami słusznościowymi albowiem powód nie wykazuje żadnego zainteresowania małoletnią pozwaną, która jest jego jedynym dzieckiem. Mając na uwadze wynik postępowania sąd orzekł, na mocy art. 100 kpc o wzajemnym zniesieniu pomiędzy stronami kosztów procesu.

Od tego wyroku apelację wywiodła pozwana. Wyrokowi Sądu Rejonowego w Olsztynie zarzuciła:

a) błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść rozstrzygnięcia polegający na przyjęciu:

- że po stronie powoda nastąpiła istotna zmiana okoliczności uzasadniająca obniżenie alimentów na rzecz małoletniej pozwanej, podczas gdy możliwości zarobkowe powoda nie uległy zmianie, a sytuacja materialna jaką wykazuje jest wyłącznie wynikiem celowych i przemyślanych działań powoda podjętych w celu obniżenia alimentów na rzecz małoletniej pozwanej,

- przyjęciu, że kwota obniżonych alimentów jest wystarczająca dla zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb małoletniej pozwanej w sytuacji gdy małoletnia jest starsza i jej potrzeby życiowe wzrosły, a nie zmalały;

b) naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia tj. art. 233§1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na :

dokonaniu oceny dowodów w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania, wadliwą ocenę zeznań powoda i jego konkubiny, brak wnikliwego zbadania możliwości zarobkowych powoda oraz rzeczywistych usprawiedliwionych potrzeb małoletniej pozwanej;

Mając powyższe zarzuty na uwadze wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości ewentualnie o uchylene wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji ogólnie rzecz ujmując podniosła, że nie można się zgodzić z takim stanowiskiem Sądu, że po stronie powoda zaszły zmiany uzasadniające obniżenie alimentów o 300 zł. Jej zdaniem swoje stanowisko Sąd oparł na nie popartych dokumentami i obiektywnymi dowodami zeznaniach samego powoda oraz świadka D. O.. Zeznania te winny być przez Sąd oceniane z uwzględnieniem zasad logiki i doświadczenia życiowego. Fakt, że powód posiada umiejętności w zakresie prac budowlanych polegające na wykańczaniu wnętrz świadczy o tym, że ma on duże możliwości zarobkowe. Zdaniem pozwanej powód ma duże możliwości zarobkowe i konieczne jest podjęcie przez niego dodatkowej pracy zarobkowej. Obniżając alimenty Sąd I instancji premiuje kontrowersyjną postawę powoda, który

dopuszczył w sposób zamierzony i świadomy do pogorszenia swojej sytuacji materialnej i taką sytuację utrzymuje. Sąd I instancji pominął sytuację matki pozwanej, która czyni osobiste starania w wychowaniu małoletniej, w ten sposób również realizuje obowiązek alimentacyjny. Obniżenie alimentów na rzecz małoletniej K. do kwoty 500 zł miesięcznie uniemożliwia matce małoletniej pozwanej zadośćuczynienie wszystkim jej usprawiedliwionym potrzebom i zmusza do ich wartościowania i hierarchizacji, tak aby w efekcie końcowym zaspokoić w pierwszej kolejności potrzeby elementarne, niezbędne dla egzystencji.

Odpowiedź na apelację strony pozwanej złożył powód podnosząc, że nie zasługuje ona na uwzględnienie, gdyż Sąd pierwszej instancji nie przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, na podstawie których ustalił stan faktyczny. Sąd swoje stanowisko w sprawie możliwości zarobkowych i majątkowych powoda oparł na zeznaniach znajdujących potwierdzenia w przeprowadzonym materiale dowodowym, w którym znajdują się dokumenty, takie jak faktury za gaz, usługi wodociągowe, rachunki za zakup przedmiotów użytku codziennego, paliwa, narzędzi budowlanych, odzieży roboczej, doładowań telefonów czy umowy o pracę M. W.. Są to dowody z dokumentów, które obiektywnie potwierdzają ponoszone przez powoda opłaty, a tym samym potwierdzają treść zeznań złożonych przez niego i przez świadka D. O.. Twierdzenie pozwanej iż powód celowo i w sposób przemyślany, podejmuje działania zmierzające do uniknięcia obowiązku alimentacyjnego jest nieprawdziwe a strona pozwana nie przedstawiła żadnego dowodu wskazującego na celowe zmniejszanie zarobków przez powoda. Ustalenia w zakresie aktualnych potrzeb dziecka zostały poczynione na podstawie ustnych twierdzeń strony pozwanej, wynika z nich, że miesięczne potrzeby dziecka nie przekraczają kwoty 900 zł. Powód cały czas stara się polepszać swoją sytuację życiową. Najpierw wyemigrował w celach zarobkowych, obecnie natomiast stara się o lepsze warunki pracy m.in. przez zapewnienie sobie i swoim bliskim zabezpieczenia socjalnego, wynikającego z umowy o pracę. Powyższe okoliczności przemawiają zatem za utrzymaniem wyroku ustalającego wysokość świadczenia alimentacyjnego na kwotę 500 zł. Zdaniem powoda Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego, a ustalony przez niego stan faktyczny jest zgodny z rzeczywistym z tych względów apelacja pozwanej jest w całości bezzasadna.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest tylko częściowo zasadna, ale nie z przyczyn podniesionych przez stronę pozwaną.

Rzeczywiście za Sądem pierwszej instancji powtórzyć należy, że podstawą rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest przepis art.138 kro, który stanowi, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Wobec tego, dla ustalenia zmiany stosunków należało dokonać porównania usprawiedliwionych potrzeb pozwanej oraz możliwości majątkowych i zarobkowych powoda w dacie wydania orzeczenia w poprzedniej sprawie i według obecnego stanu. Sąd I instancji niewątpliwie dokonał takich właśnie ustaleń. Słuszne jest stanowisko Sądu Rejonowego, że sytuacja stron uległa takim zmianom, które skutkują obniżeniem obowiązku alimentacyjnego. Oczywistym jest też, że zgodnie z art. 135 § 1 kro zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Sąd pierwszej instancji należycie ocenił możliwości majątkowe i zarobkowe powoda jak i usprawiedliwione potrzeby pozwanej. Orzeczenie Sądu Rejonowego Sąd Okręgowy uznał za trafne. Jednakże podkreślić należy, że po wydaniu orzeczenia przez Sąd Rejonowy zaszły nowe okoliczności mające wpływ na wydanie rozstrzygnięcia, a których to Sąd nie mógł uwzględnić w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Chodzi tu o to, że matka pozwanej utraciła pracę (upłynął okres, na który była zawarta), od dnia 10 marca 2015r. jest bezrobotna i utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych w kwocie 442,09 zł netto. Stąd też zdaniem Sądu Okręgowego zasadnym jest, aby powód partycypował w kosztach utrzymania córki, w szerszym zakresie niż to ustalił Sąd Rejonowy, tym bardziej, że jej matka nie ze swej winy straciła pracę. Alimenty w kwocie 600 zł miesięcznie są proporcjonalnym udziałem powoda w zabezpieczeniu niezbędnych potrzeb małoletniej pozwanej, mieszczą się w granicach możliwości zarobkowych i majątkowych powoda, nawet przy uwzględnieniu, że ma on znacznie niższe dochody niż wtedy gdy pracował za granicą tym bardziej, że poza pozwaną nikogo nie ma na utrzymaniu (nawet obniżenie etatu na jaki jest zatrudniony z całości do części tego nie zmienia).

Zatem mimo ,że Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, bowiem w dacie wyrokowania przez ten Sąd pozwana miała stałe źródło dochodu i zasadnym, wówczas było obniżenie alimentów do kwoty 500zł miesięcznie to jednak orzeczenie to należało zmienić z uwagi na zmianę zaistniałą już po wydaniu wyroku.

Reasumując, po wydaniu zaskarżonego orzeczenia zaszły zmiany w sytuacji materialnej matki pozwanej, które miały wpływ na wysokość obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej

Z tych względów na podstawie art.386 §1 kpc Sąd zmienił częściowo zaskarżony wyrok i orzekł, co do istoty sprawy a mianowicie, że obowiązek alimentacyjny powoda wobec pozwanej ulega podwyższeniu do kwoty 600 zł miesięcznie, poczynając od 10 marca 2015r. (pkt I wyroku). Zważywszy, na to, że apelacja nie zasługiwała w całości na uwzględnienie, Sąd na podstawie art. 385 kpc oddalił ją w pozostałym zakresie (pkt II wyroku).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art.100 kpc w zw. z art.391 § 1 kpc, mając na uwadze częściowe uwzględnienie żądań apelacji.